

3) Specialized and branch establishments (UNCTAD; UNESCO – responsible for education, science and culture; Statistical commission of UNO etc).

2. Regional integrations like EU and others.

3. International financial and credit establishments – IMF, World Bank, European Bank of Reconstruction and Development, Parisian and London clubs of creditors.

4. International organizations in international trade: WTO, ICC (International chamber of commerce) etc.

5. Co-ordinating organizations - G - 8 (group of eight leading countries of the world), OECD (Organization of Economic Cooperation and Development).

Thus, as we can see the regulation of foreign economic affairs plays a very important role in world economy and in the process of globalization.

УДК 331.556.4

Віталій Кудлак, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Vitalii Kudlak

UKRAINE IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL LABOR MIGRATION: CURRENT STATE AND TENDENCIES OF DEVELOPMENT

Однією з характерних рис сучасного етапу розвитку цивілізації стала глобалізація практично усіх сфер суспільного життя. Особливого масштабу розвиток глобалізаційних процесів набув в економічній сфері, результатом чого стало формування єдиного світового господарства та світового ринку, який характеризується високою мобільністю виробничих ресурсів, товарів та послуг. Особливе місце в системі світового ринку належить світовому ринку робочої сили, і, як наслідок, міжнародній міграції робочої сили (ММРС), оскільки в даному випадку глобалізаційні та інтеграційні процеси виходять за межі економічної системи, включаючи до сфери взаємодії соціальну та культурну сфери. Таким чином, динамічний розвиток світового ринку робочої сили та ММРС стимулюють не тільки зростання процесів економічної інтеграції та глобалізації, але й сприяє культурному обміну, поширенню освіти та демократичних цінностей у світі. З іншого боку, не можна залишити осторонь негативні прояви зростання розвитку ММРС, до таких, зокрема, можна віднести трудове рабство та торгівлю людьми, зростання соціального сирітства тощо.

Зважаючи на позитивні та негативні наслідки міжнародної міграції робочої сили як у світових масштабах, так і в розрізі окремих країн, виключне значення трудових ресурсів, ринку робочої сили для функціонування та розвитку світової та національної економіки, дослідження процесів ММРС залишається в переліку найважливіших завдань сучасної економічної науки.

Для вітчизняної теорії та практики вивчення, аналіз та прогнозування процесів ММРС особливо важливе, зважаючи на значні масштаби трудової еміграції з країни, а також з огляду на те, що Україна опинилася у ролі буферної зони на шляху потужних міграційних потоків, в основному з країн Азії, в Центральну та Західну Європу. Все це ставить перед Україною ряд проблем, від вирішення яких без перебільшення залежить подальший розвиток та економічна безпека країни.

Як вже зазначалось, місце України в системі міжнародного поділу праці неоднозначне. З одного боку країна є беззаперечним експортером робочої сили в обсягах, що вже давно мають загрозливий характер для економічної безпеки. З іншої сторони в Україну спрямовані потоки трудових мігрантів з Азії та, в дещо меншій мірі, країн Африки, які розглядають нашу державу в якості «проміжного етапу» в процесі міграційного руху до більш привабливих в трудовому відношенні країн Центральної та Західної Європи. Проте, для багатьох з цих мігрантів Україна залишається країною працевлаштування та постійного місця проживання. Роль своєрідної «санітарної зони» беззаперечно вигідна насамперед для західноєвропейських країн, яким з кожним роком стає все важче впоратись із зростаючим потоком трудових мігрантів, що проникають на їх територію легальними та нелегальними шляхами.

Найбільшою проблемою в процесі дослідження трудової еміграції з України є відсутність достовірної статистичної бази. Більшість українських громадян використовують нелегальні шляхи виїзду та працевлаштування за кордоном, саме тому статистика процесів трудової міграції в Україні носить здебільшого приблизний характер, що базується на непрямих даних та експертних оцінках.

Так, згідно оцінок координатора проекту дослідження української трудової міграції в країнах перебування І. Маркова, у 2008 р. за кордоном знаходилося біля 4,5 млн. трудових мігрантів з України [1]. Згідно даних, опублікованих українським представництвом Міжнародної організації з міграції у вересні 2011 р., сукупна кількість емігрантів з України, що перебувають за кордоном становить 6,5 млн. чол. Сукупна кількість мігрантів складає 14,4 % від населення України. Найпопулярнішими країнами призначення для українців є: Російська Федерація, Німеччина, США, Ізраїль, Чехія, Угорщина, Польща [2, с. 3].

Щодо чисельного розподілу українських трудових емігрантів за країнами, то ми можемо лише наводити дані, що ґрунтуються на приблизних експертних оцінках. Офіційна статистика відображає, як правило, лише незначну частину вітчизняних заробітчаних, більшість з яких працює без реєстрації в державних органах відповідних країн. У таблиці 1 наведемо офіційну та фактичну (за приблизними оцінками) чисельність українських трудових мігрантів у найбільш популярних для працевлаштування країнах.

Таблиця 1

Чисельність українських трудових мігрантів за країнами перебування у 2008 р. [1]

Країна	Чисельність українських трудових мігрантів (тис. чол.)	
	офіційна статистика	фактична кількість
Російська Федерація	169	2000
Італія	195	500
Польща	20	450
Іспанія	52	250
Португалія	44	75
Чехія	51	150
Греція	20	75
Нідерланди	н/д	40
Великобританія	н/д	70
США	н/д	500

Активна трудова еміграція наших співвітчизників, що спостерігається протягом всього періоду незалежності, має як позитивні, так і негативні наслідки. До негативних, насамперед, можна віднести: скорочення економічно активного населення в країні; втрату висококваліфікованих кадрів, частина з яких залишиться на постійне місце

проживання за кордоном; соціальне сирітство дітей заробітчан тощо. Поряд з тим існують й позитивні наслідки трудової еміграції українців, основним з яких є значний притік валюти у вигляді грошових переказів.

У 2010 р. грошові перекази до України знаходились майже на рівні обсягу прямих іноземних інвестицій та становили 5,2 млрд. дол. США, що майже в 8 разів вище за зовнішню допомогу розвитку для України. Згідно з деякими припущеннями, українська економіка втратила б приблизно 7 % свого потенціалу без стимулюючого впливу грошових переказів мігрантів. [2, с. 4].

Використана література

1. За експертними даними, за кордоном працює 4 млн. 500 тис. українців // NEWSru.ua. – Режим доступу <http://www.newsru.ua/finance/09apr2008/rubeg.html>. – Назва з екрану.

2. Міграція в Україні: факти і цифри / Укладено Представництвом Міжнародної організації з міграції в Україні. - К., 2011. – 7 с.

УДК 330.46

Леся Кухній, аспірант

ПВНЗ “Галицька академія”, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ІДЕЙ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В ФУНКЦІОНУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Lesia Kukhnii

APPLICATION OF INSTITUTIONALISM IDEAS IN THE FUNCTIONING OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS IN UKRAINE

Сучасна економіка України має ряд невирішених питань теоретичного і практичного характеру, котрі стримують її розвиток і входження на світовий ринок. Немає сумніву, що для стабільного розвитку економіки України важливе значення мають функціонування і розвиток її галузей народного господарства як на макро- так і на мікрорівні.

Тому за цих умов надзвичайно важливу роль відіграють сучасні наукові досягнення в сфері економічної теорії та теорії менеджменту, котрі орієнтуються на становлення, функціонування і розвиток економіки.

Єдність економічної теорії з теорією менеджменту обґрунтовується тим, що метою обох теорій є забезпечення суспільства продуктивними теоретичними засобами його успішної життєдіяльності. Однак, якщо метою економічної теорії є розробка засад забезпечення прибутковості соціально-економічних систем, то метою теорії менеджменту є розробка засад забезпечення синергетичності різних соціальних систем – прибуткових, неприбуткових, затратних.

Порівняльний аналіз показує, що спільність теоретичних підходів до вирішення завдання успішності діяльності соціально-економічних систем проявляється в інституціоналізмі, як напрямі сучасної економічної науки, та в системному підході, як одному із трьох складових нової парадигми теорії менеджменту.

Інституціоналізм розглядає економіку як систему, в якій відносини між господарюючими агентами складаються під впливом економічних, соціальних, політичних та психологічних чинників, що дає можливість вирішити ряд соціально-економічних проблем в діяльності підприємств, організацій України. Об'єктами дослідження в інституціоналізмі є певні інститути (корпорація, держава, профспілки), а